

Г. І. Влах-Вигриновська, О. О. Іванюк,
М. А. Вигриновський, Н. Р. Малиновський
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра комп’ютеризованих систем автоматики

РОЗРОБЛЕННЯ ДОМАШНЬОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ

<https://doi.org/10.23939/amm2020.01.078>

© Влах-Вигриновська Г. І., Іванюк О. О., Вигриновський М. А., Малиновський Н. Р., 2020

Запропоновано платформу економічно ефективної розумної домашньої системи безпеки на базі Інтернету речей, що надає дані у хмарі для додатків. Розумна система безпеки включає мережу зондування пристроїв моніторингу стану будинку через бездротовий зв’язок у діапазоні ISM, контролера управління системою безпеки будинку з підключенням до мережі Інтернет за допомогою бездротового з’єднання Wifi, а резервний спосіб оповіщення користувача реалізовано SMS повідомленням через стільникову мережу GSM, хмарного сервера та додатка для мобільних телефонів на операційній системі Android. Розроблений додаток поєднує в собі застосування хмарного сервера, клієнтських датчиків та бази даних. Також з’ясовано апаратну та програмну реалізацію домашньої системи безпеки на основі IoT та їх відносні функції.

Ключові слова: Інтернет речей, Arduino, хмарний сервер, MQTT, мобільний додаток.

This article proposes a cost effective IoT smart home security platform that delivers data in the cloud for applications. The smart security system includes a network for sensing home monitoring devices via wireless ISM communication, a home security system control controller with an Internet connection using a Wifi connection, and a backup method of notifying the user is implemented by SMS message via GSM cellular network, cloud server and applications for mobile phones on the Android operating system. The developed application combines the application of a cloud server, client sensors and a database. It also clarified the hardware and software implementation of the IoT-based home security system and their relative functions.

Key words: Internet of Things, Arduino, Cloud Server, MQTT, Mobile Application.

Вступ

Інтернет речей (IoT) – це доповнення чинних засобів Інтернету для забезпечення зв’язку, з’єднання для роботи в мережі Інтернет між різними пристроями та фізичними об’єктами, також відомими як “Речі”. З бурхливим розвитком Інтернету речей (IoT) безпека та конфіденційність систем розумного будинку, заснованих на IoT, стають дедалі популярнішими. А нещодавні досягнення смартфонів та доступних апаратних платформ з відкритим кодом дозволили розробити недорогі архітектури для систем безпеки з підтримкою Інтернету речей (IoT). Ці системи зазвичай складаються з сенсорного та виконавчого шару, який складається з датчиків, таких як пасивні інфрачервоні датчики, також відомі як датчики руху; датчики температури; датчики диму та веб-камери для нагляду за безпекою. Ці датчики, розумні електроприлади та інші пристрої IoT підключаються до Інтернету через домашній шлюз [1].

Пристрої IoT, як правило, виробляють велику кількість даних зондування, які передаються у різних форматах даних і зберігаються на хмарних серверах. Ці дані обробляються на хмарному

сервері різними способами, такими як доступ до файлів, обмін даними та спільний доступ до ресурсів. Крім того, хмарний сервер функціонує як контролер реального часу, передаючи дані за допомогою аналізу великих даних та обчислення даних. Віртуальні хмарні сервери широко використовуються для реалізації цих розроблених функцій. Завдяки своїй низькій вартості, високій швидкості та хорошій стабільності хмарний сервер може легко виконувати адміністрування мережі та керувати передачею даних від датчиків до серверів. Швидша передача даних відбувається за допомогою технології Wi-Fi, що допомагає користувачеві контролювати та контролювати системи в усьому світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

У системі домашньої безпеки, основаної на платформі IoT, основний акцент на захисті наших близьких і нашого майна. Сьогодні на ринку представлена велика кількість систем домашньої безпеки на базі Інтернету. Згідно з оглядом літературних джерел і ринку, загальними вимогами до систем домашньої безпеки є наявність платформи IoT для цілодобового спостереження та виявлення зловмисників, економічність та точність системи повідомлень у реальному часі запропоновані різними дослідниками. Нижче приведено вклад різних дослідників в області Інтернет-речей.

У роботі [2] йдеться про розробку та впровадження системи домашньої безпеки на основі IoT, яка забезпечує виявлення несанкціонованого або небажаного вторгнення або рух за допомогою різних апаратних та програмних засобів і через електронну пошту чи голосовим сповіщенням інформує уповноважену особу. У цій роботі контролер безпеки реалізовано одноплатному комп'ютері Raspberry Pi.

У роботі [3] пропонується система безпеки для середовища IoT, яка запобігає проникненню додому, банку, чи будь-якому іншому місці системи безпеки. Щоб виявити зловмисну діяльність або порушення конфіденційності, запропоновано систему виявлення несанкціонованого входу людей (UHEDS), яка виявляє будь-яке вторгнення або порушення та, як правило, повідомляє власника будинку. Проєкт включає техніку на основі Anomaly для несанкціонованого виявлення входу та аналізу підписів з використанням алгоритму розпізнавання обличчя, що працює на хмарі AWS, для розмежування між уповноваженою особою та зловмисником і, таким чином, покращуючи точність авторизації законної особи та забезпечуючи доступ до приватної/особистої зони, тим самим зменшуючи ризик надсилання помилкових попереджень/тривоги.

У роботі [4] запропоновано використати додаток IoT Домашня безпека для створення недорогої системи безпеки як для будинку, так і для промислового використання. Система проінформує власника про будь-яке несанкціоноване проникнення або про те, що двері відкриваються відправкою повідомлення користувачу. Отримавши повідомлення, користувач може вжити необхідних заходів. Основним вузлом системи безпеки є мікроконтролер Arduino Uno для взаємодії між компонентами, магнітний геркон для моніторингу статусу, зумер для подачі сигналу тривоги та модуль Wi-Fi ESP8266 для підключення до мережі Інтернет. Основні переваги такої системи включають простоту настройки, більш низькі витрати та низькі експлуатаційні витрати.

Мета роботи

Мета роботи – розробити недорого, розширювану, гнучку бездротову домашню систему безпеки на основі Інтернету речей із мобільною підтримкою, доступ до якої можна отримати у будь-якій точці світу.

Виклад основного матеріалу

Згідно з дослідженнями ринку, загальними параметрами або характеристиками домашньої системи безпеки є: простота підключення, надійність, ефективна, швидка та точна система оповіщення, зручний інтерфейс користування.

Врахувавши всі перераховані властивості, створено систему безпеки. На рис. 1 показано структуру домашньої системи безпеки на базі IoT, яку умовно поділено на три частин. Перша частина – мікроконтролерний блок, друга – веб-сервер, третя – користувацький інтерфейс.

Розглянемо детальніше взаємодію між блоками схеми. Система безпеки може знаходитися у двох станах: Увімкнений/Вимкнений.

Мікроконтролерна частина складається з:

- давачів та охоронного обладнання, які відповідають за цілодобовий моніторинг приміщення спостереження, якщо систему увімкнено. Забезпечує виявлення небажаного переміщення людей у будинку;
- протокол передавання даних (ППД) являє собою інтерфейс взаємодії між блоками давачів та контролером;
- контролер безпеки відповідає за аналіз даних отриманих з давачів, передавання інформації про стан, безпосереднє сповіщення системи про втручання на приватну власність у випадку відхилення даних від норми.

Рис. 1. Структурна схема системи безпеки розумного будинку

Структурну схему контролера управління системою безпеки зображено на рис. 2.

Сьогодні на ринку присутня безліч пропозицій від виробників датчиків та охоронного обладнання, таких як інфрачервоні датчики руху; магнітоконтактні, вібраційні, акустичні комбіновані та веб-камери для нагляду за безпекою. Інтерфейсом взаємодії між блоками датчиків та мікроконтролером обрано приймально/передавальний радіомодуль NRF24L01, який здатний об'єднати до семи датчиків у загальну радіомережу за топологією “зірка” зі швидкістю передавання даних від 250 кбіт/с до 2 Мбіт/с та радіусом дії 100 метрів. Завдяки NRF24L01 стає можливим розв’язувати технічні проблеми по збору даних з декількох датчиків одночасно. За допомогою радіомодуля, зондуються дані з давачів, та упаковуються і у вигляді пакетів і надсилаються на контролер управління – це мозок моніторингової частини системи. На роль контролера було вибрано мікроконтролер Arduino

Uno для подальшого аналізу та реагування на події. Однак у мікроконтролера через свої компактні розміри відсутні інтерфейси Ethernet, Wi-Fi. Тому було прийнято рішення для організації зв'язку між мікроконтролером та хмарним сервером за протоколом прикладного рівня MQTT використати модуль ESP8266 з інтерфейсом Wi-Fi, забезпечивши вихід в Інтернет для передавання сигналу тривоги уповноваженим особам про втручання зловмисника на приватну власність. У випадку, коли з певних причин користувач або мікроконтролер не мають можливості під'єднатися до мережі Інтернет, спрацьовує додаткова гілка структури, а саме блок мобільної мережі. За допомогою цього блоку можлива одностороння взаємодія між мікроконтролерною частиною та інтерфейсом користувача. Таку послідовність передбачено як додатковий спосіб оповіщення користувача у вигляді SMS повідомлення, що підвищує можливість запобігання крадіжки майна. Ця можливість стає доступною при підключенні GSM модуля SIM800L [5]. Для того, щоб контролеру управління системою безпеки мати змогу відправляти дані на сервер за допомогою MQTT, потрібно виконати налаштування MQTT клієнта [6]. Для цього використовуємо чинну бібліотеку для роботи з MQTT. Такою бібліотекою є Arduino – MQTT.

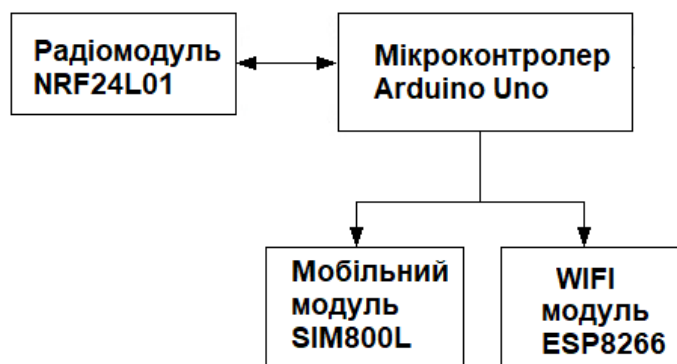

Рис. 2. Структурна схема контролера управління системою безпеки

Публікація даних на сервері. Після ініціалізації віддалений контролер управління системою безпеки (видавець) може відправляти повідомлення за допомогою методу *publish(param1, param2)*, де *param1* та *param2* текстові значення теми, за якою публікується повідомлення, та яке саме повідомлення, відповідно. Контролер, своєю чергою, отримує дані за допомогою методу *onMessage()*, який викликається при запуску програми [6].

Веб-серверна частина складається з:

- база даних зберігає деталі усіх домашніх пристроїв та їх поточного стану. Дані користувачів та їх ключі автентифікації;
- протоколи передачі даних – набір угод інтерфейсу логічного рівня, які визначають обмін даними через інтернет між веб-серверною та мікроконтролерною частинами.

Наступною складовою нашої системи є хмарний сервіс. Хмарні сервіси (public cloud services) – це програми та платформи, які “живуть” та працюють на серверах хмарних провайдерів. Головна особливість хмарних сервісів полягає в тому, що створюючи обліковий запис на такій платформі, людина зможе отримувати доступ до власної інформації з будь-якого гаджета в будь-якій точці світу. Для нашого проектного рішення було обрано публічний хмарний сервер CloudMQTT для IoT пристроїв. CloudMQTT – ідеальне рішення для обміну повідомленнями “Інтернету речей” між датчиками, пристроями IoT та мобільними пристроями, використовує механізм видавець/підписник.

У нашому проекті хмарний сервер CloudMQTT у разі отримання сповіщення тривоги з контролера управління системою безпеки, виконає запис необхідних даних та здійснить відправку оповіщення на користувацький інтерфейс.

Користувацький інтерфейс. Користувач (підписник), який віддалено отримує доступ до свого будинку, може запитувати інформацію про стан пристрою з бази даних та змінювати її через брокер CloudMQTT. Користувацькі інтерфейси забезпечують взаємодію користувача із системою домашньої безпеки. Розуміння переваг користувача та взаємодії користувача з пристроєм має вирішальне значення для гарантування домашньої безпеки.

Роль користувацького інтерфейсу в нашій системі відіграє додаток для мобільних смартфонів на базі операційної системи Android. Android – це мобільна операційна система, заснована на модифікованій версії ядра Linux та іншого програмного забезпечення з відкритим кодом, розробленого головним чином для мобільних пристроїв із сенсорним екраном, таких як смартфони та планшети.

Створення Android додатка. Додатки, що розширюють функціональність пристроїв, записуються за допомогою набору програм для розроблення програмного забезпечення Android (SDK), переважно за допомогою мови програмування Java. Java може поєднуватися з C/C ++, разом з вибором режимів невиконання за замовчуванням, які покращують підтримку C ++. Мова програмування Go також підтримується, хоча з обмеженим набором інтерфейсів прикладного програмування (API). У травні 2017 року Google оголосила про підтримку розроблення додатків для Android мовою програмування Kotlin. Android Studio, оснований на IntelliJ IDEA, є основним середовищем розроблення програм.

Архітектура додатка. Застосованою методологією став шаблон архітектури Model-View-ViewModel (MVVM). Його концепція полягає в відділенні логіки представлення даних від бізнес-логіки винесенням її в окремий клас для кращого розмежування [7].

Що означає кожна з трьох частин в назві:

- Model – це логіка, яка пов'язана з даними додатка. Іншими словами – це POJO, класи роботи з API, базою даних та ін.
- View – власне, це логіка інтерфейсу, в якому розташовуються всі необхідні віджети для відображення інформації.
- ViewModel – об'єкт, в якому описується логіка поведінки View залежно від результату роботи Model. Можна назвати його моделлю поведінки View. Це може бути як форматування тексту, так і логіка управління видимістю компонентів або відображення станів, таких як завантаження, помилка, порожні екрани та інше. Також в ній описано поведінку, ініційовану користувачем (введення тексту, натискання на кнопку, свайп та ін.).

Ініціалізація MQTT клієнта та методи передавання даних. Користувач відкриває додаток, на початку кожного запуску програма ініціалізує MQTT клієнт, необхідний для передавання даних між смартфоном та веб-сервером. Для цього використовують бібліотеку *Eclipse Paho Android Service*.

Для отримання даних з веб-серверу клієнт повинен підписатися на відповідні теми повідомлення.

Публікують повідомлення за методом *publishMessage(topic, message)*, де *topic* – тема повідомлення, *message* – саме повідомлення.

Класова діаграма. На рис. 3 зображено класову діаграму роботи додатка. При запуску програми створюється екземпляр класу *Application*, в якому реалізовано ініціалізацію MQTT клієнта та локальної бази даних. Об'єкт *MqttClient* передається в конструктор об'єкта *MessageManager*, який відповідає за публікування повідомлень та підписку на теми повідомлень. Об'єкт *Database* виконує функції збереження даних користувачів, повідомлень та інформації про будинок. Класи із суфіксом *Fragment* – це компоненти системи андроїд, які є класами опису графічного інтерфейсу екрана.

Наприклад, об'єкт типу *UsersFragment* (екран “мешканці”) відповідає за відображення інформації користувачів та показ повідомлень у разі виникнення тих чи інших помилок. Для кожного фрагмента реалізується прив'язаний до нього клас, який працює з даними, позначений з суфіксом *ViewModel*. Так, клас *UsersViewModel* забезпечує завантаження даних користувачів із хмари, відправлення їхньої інформації до локальної бази даних та оновлення даних користувачів. Саме тому ці класи працюють з об'єктами *MessageManager* та *Database*.

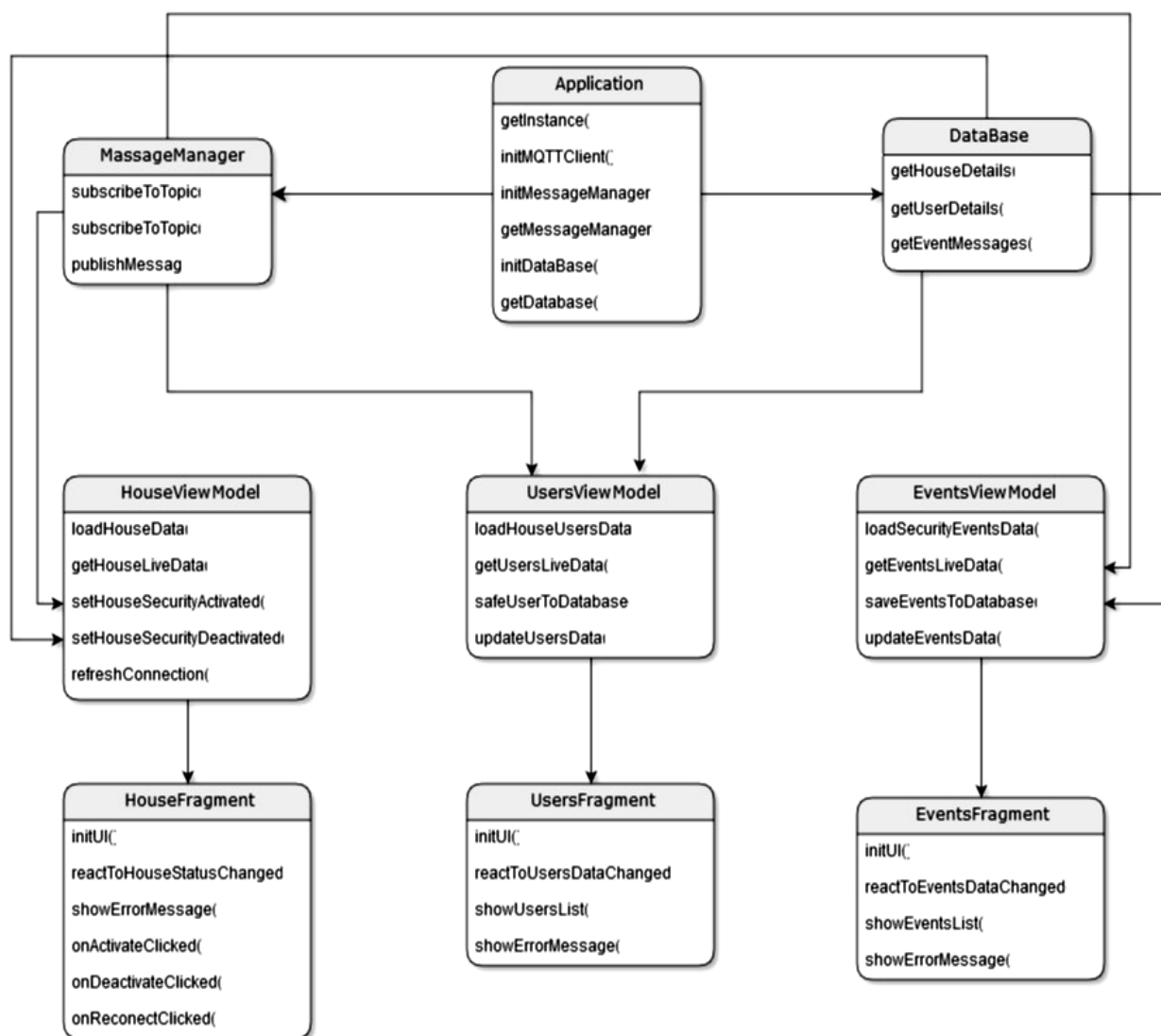

Рис. 3. Класова діаграма

Алгоритм роботи та навігація додатка. На початковому екрані програми (рис. 4, а), алгоритм роботи якого зображено на рис. 5, а, клієнту пропонується автентифікуватися шляхом введення логіну та паролю. Ці дані відправляються на веб-сервер та проходять перевірку, після чого веб-сервер відсилає відповідь про успішну або не успішну автентифікацію. У разі підтвердження особи користувача програма отримує дані про користувача та зберігає їх у локальній базі даних. За такого відкриття додатка початковий екран відображатиме тільки поле введення паролю або можливість зміни користувача, – для зручності користування (рис. 4, б).

На головному екрані додатку – рис. 4, в, алгоритм – рис. 5, б, відображаються основні дані будинку рис. 4, г, д, статус системи безпеки будинку: тобто, чи захист активований, чи ні. Доступна кнопка активації/деактивації охорони будинку. Користувач натискає на кнопку активації, тим самим публікуючи повідомлення про активацію охорони, веб-сервер змінює статус охорони на *Активовано* та публікує повідомлення про зміну статусу. Мікроконтролер, отримавши повідомлення, також змінює статус та починає працювати в режимі охорони будинку та публікує повідомлення активації. Цим повідомленням сповіщають сервер та користувацький інтерфейс про успішне завершення активації. Після цього користувацький інтерфейс реагує відображенням активованого статусу та можливістю деактивувати охорону.

На екрані “Мешканці” – рис. 4, є, відображається інформація про активних мешканців тобто користувачів системи безпеки цього будинку. Перехід на екран доступний за допомогою навігаційної кнопки внизу екрана.

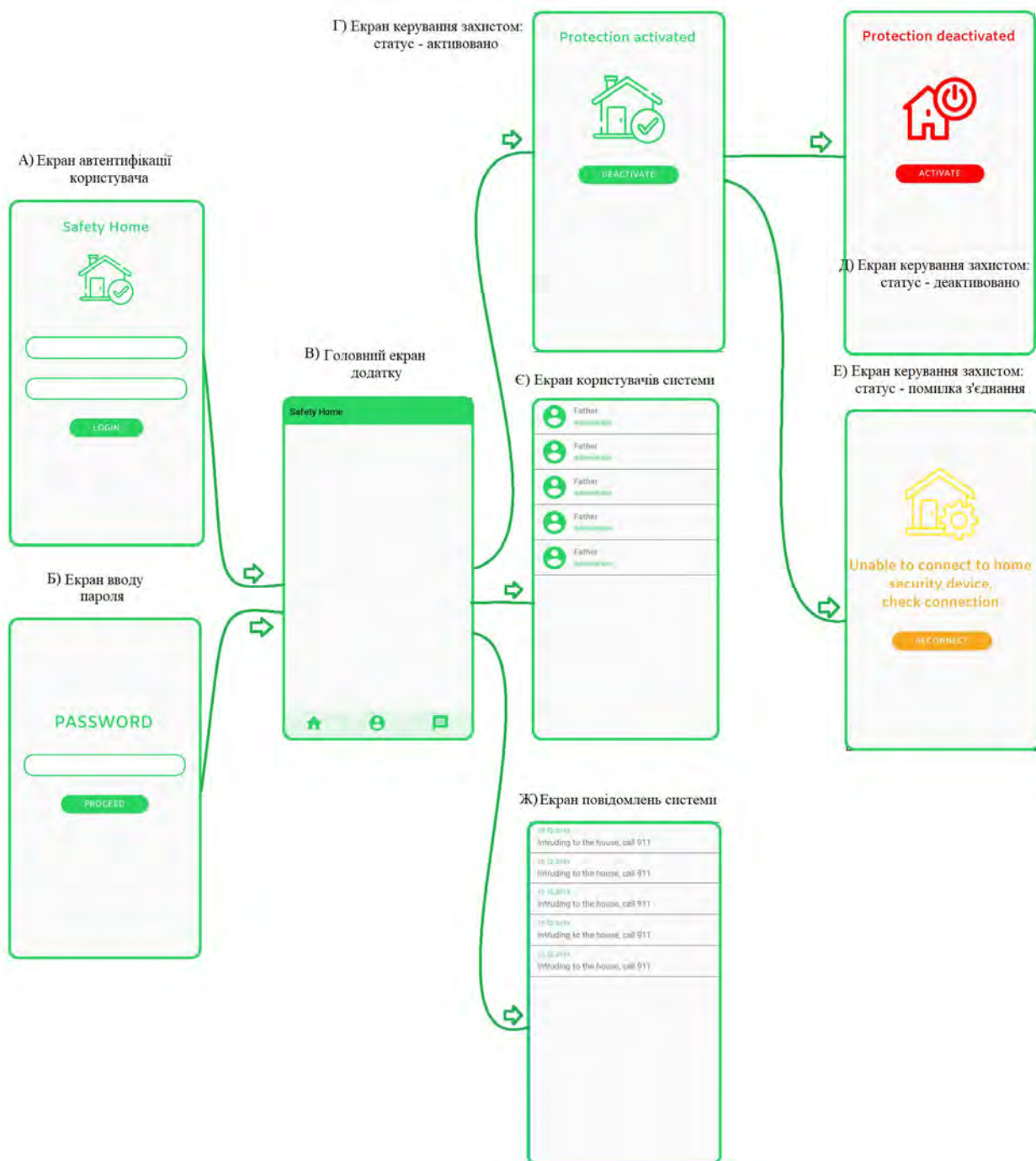

Рис. 4. Навігація екранів додатка

Не менш важливим є статус з'єднання веб-сервера з будинком, а точніше, з контролером управління системою безпеки. Якщо веб-сервер не може з'єднатися з будинком, сервер публікує відповідне повідомлення про відсутність з'єднання. Після отримання цього повідомлення на головному екрані додатка відобразиться відповідне повідомлення про недоступність системи безпеки – рис. 4, е. Таке можливе, наприклад, у випадку відключення контролера від електро-

мережі. Після розв'язання проблем з контролером та успішного з'єднання з сервером, сервер публікує повідомлення про активність системи захисту будинку, і додаток реагує на цю подію відображенням даних про будинок та навігацією керування системою будинку.

Всі події, які відбуваються в системі записуються в журналі на сервері та доступні для перегляду на екрані повідомлень (рис. 4, ж).

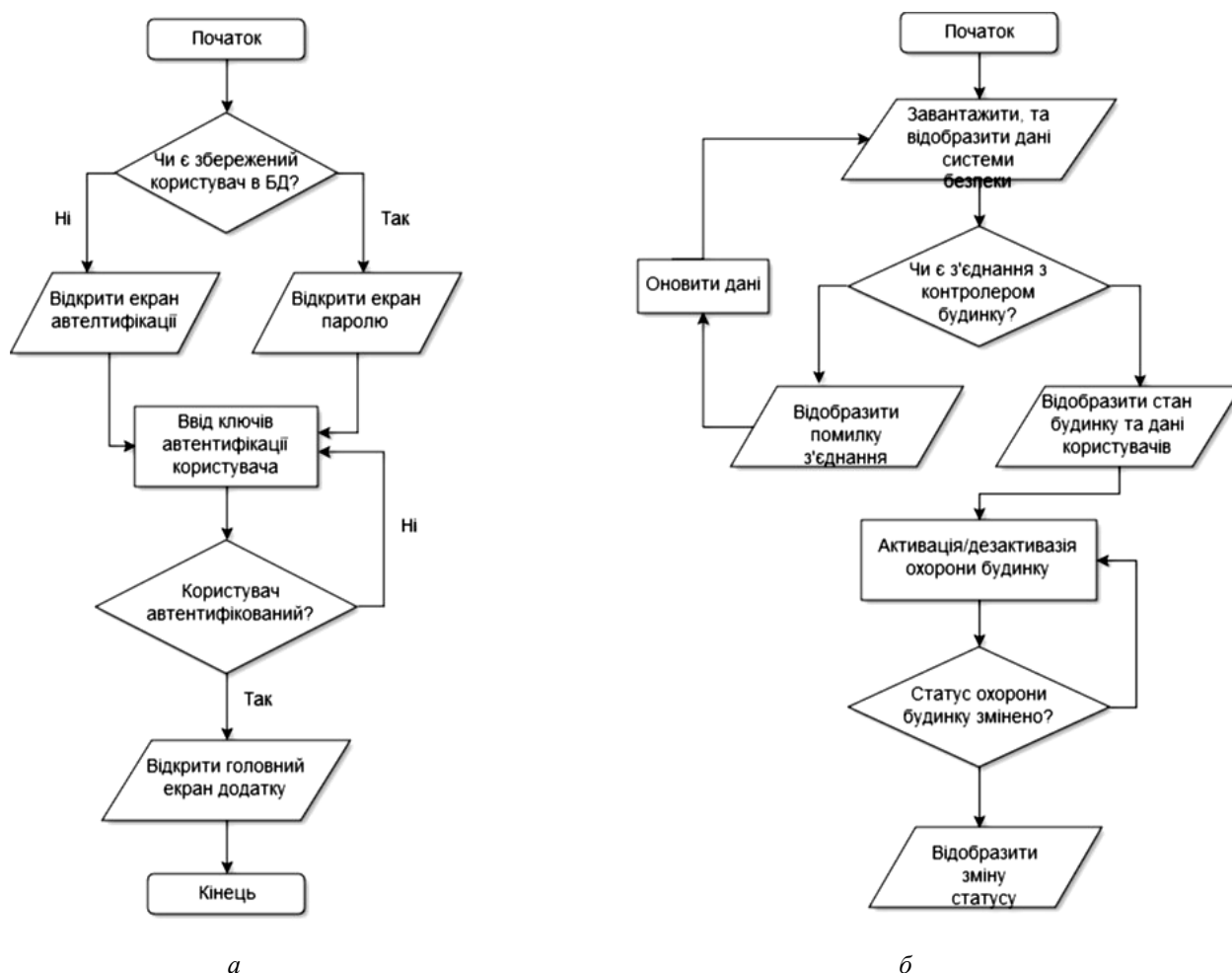

Рис. 5. Алгоритм роботи початкового (А) та головного (Б) екранів

Висновки

На основі проведених нами досліджень можна стверджувати наступне:

1. Для підвищення надійності роботи системи мікроконтролерний блок підключається до Інтернету за допомогою бездротового з'єднання Wi-Fi, а мережа GSM використовується як резервний канал зв'язку, причому обмін повідомленнями в реальному часі між мікроконтролерним блоком та користувацьким інтерфейсом реалізовано за протоколом MQTT через хмарний сервер CloudMQTT.

2. Для розроблення Android-додатка доцільно обирати шаблон проєктування MVVM, що дає змогу підвищити швидкість розроблення та внесення змін системи. Для взаємодії додатка з хмарним сервером обрано бібліотеку Eclipse Paho Android Service.

3. Експерименти з верифікації показали, що середній час створення одного повідомлення за допомогою MQTT протоколу не перевищує 589 мікросекунд.

Список літератури

1. *Интернет вещей: учеб. пособ.* А. В. Росляков, С. В. Ваняшин, А. Ю. Гребешков. Самара: ПГУТИ, 2015. 200 с.
2. *1IoT Based Home Security System Using Raspberry Pi with Email and Voice Alert.* Reena Rani, S. Lavanya., B. Poojitha Published Computer Science, 2018. pp. 21–26.
3. *Home Security System using IOT and AWS Cloud Services.* Mahendra Mehra; Vedant Sahai; Pratik Chowdhury; Elvis Dsouza. International Conference on Advances in Computing, Communication and Control (ICAC3), 2019. pp. 159–163.
4. Anitha A, “Home security system using internet of things”, IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering 263, 2017. pp. 1–11.
5. Molugu Surya Virat, Aishwarya B., Bindu S. M., Dhanush B. N. and Manjunath R. Kounte. “Security and Privacy Challenges in Internet of Things”, International Conference on Trends in Electronics and Informatics, 11–12, May 2018. pp. 454–460.
6. *OneM2M Architecture Based Secure MQTT Binding in Mbed OS.* Ahsan Muhammad, Bilal Afzal, Bilal Imran, Asim Tanwir, Ali Hammad Akbar, Ghalib A. Shah. Computer Science. IEEE European Symposium on Security and Privacy, 2019. pp. 48–56.
7. *Электронная книга “Шаблоны корпоративного приложения”.* URL: <https://docs.microsoft.com/ru-ru/xamarin/xamarin-forms/enterprise-application-patterns/introduction>.

Reference

1. *Internet veschey: uchebnoe posobie* / A. V. Roslyakov, S. V. Vanyashin, A. Yu. Grebeshkov. Samara: PGUTI, 2015, 200 с.
2. *1IoT Based Home Security System Using Raspberry Pi with Email and Voice Alert.* Reena Rani, S. Lavanya., B. Poojitha Published Computer Science, 2018. pp. 21–26.
3. *Home Security System using IOT and AWS Cloud Services.* Mahendra Mehra; Vedant Sahai; Pratik Chowdhury; Elvis Dsouza. International Conference on Advances in Computing, Communication and Control (ICAC3), 2019. pp. 159–163.
4. Anitha A. “Home security system using internet of things”, IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering 263, 2017. pp. 1–11. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/263/4/042026>
5. Molugu Surya Virat, Aishwarya B., Bindu S. M., Dhanush B. N. and Manjunath R. Kounte. “Security and Privacy Challenges in Internet of Things”, International Conference on Trends in Electronics and Informatics, 11–12, May 2018. pp. 454–460.
6. *OneM2M Architecture Based Secure MQTT Binding in Mbed O. S.* Ahsan Muhammad, Bilal Afzal, Bilal Imran, Asim Tanwir, Ali Hammad Akbar, Ghalib A. Shah. Computer Science. IEEE European Symposium on Security and Privacy, 2019. pp. 48–56.
7. *Elektronnaya kniga “Shablony korporativnogo prilozheniya”.* URL: <https://docs.microsoft.com/ru-ru/xamarin/xamarin-forms/enterprise-application-patterns/introduction>.